

Komentář Odborného panelu (SCOPUS)

FORD: 5.9 Other Social Sciences

Komentář vypracoval: Lubomír Cingl, doc. PhDr. Ph.D.

Datum zpracování: 29. července 2022

Předmluva

Tento FORD obsahoval v roce 2020 2686 žurnálů z disciplín uvedených v tabulce níže. Oproti kategoriím ve WoS sem spadají zejména žurnály z kategorií Multidisciplinary, Health(social science), a Safety Research. Setkáváme se tu tedy s produkcí v žurnálech typu Science, Nature, PNAS, Scientific Reports, ale i Journal of Peasant Studies, Nature Climate Change, Future of Children, Sociological Science, Applied Psychological Measurement, Language Testing, Journal of Industrial Ecology, nebo Econometric Theory. Jsou tu tedy zastoupena témata přírodovědná, multidisciplinární, psychologická, sociologická, politologická, metodologická, ekonomická, ekologická a další. Díky tomu je zde výrazně větší počet článků i žurnálů než v analýze pouze WoS žurnálů: za hodnocené období ve WoS vystupuje 177 článků oproti 3638 článkům zde, které byly publikovány v některých z 2683 žurnálů.

5.9 Other social sciences	Multidisciplinary
	Tourism, Leisure and Hospitality Management
	Social Sciences (all)
	Social Sciences (miscellaneous)
	Health(social science)
	Human Factors and Ergonomics
	Safety Research
	Cultural Studies

Základní otázky – obory FORD

1. Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání? (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze

na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...)

Na tuto otázku je z dat o české produkci v databázi Scopus těžké odpovědět, a to hned z několika důvodů. První pohled na materiály je velmi pozitivní: Graf 1c Přílohy ukazuje, že se většina produkce českých článků za celé hodnocené období drží stabilně v prvním kvartilu, ve kterém dosahuje v roce 2020 s 621 články 60%, z nichž je 496 v prvním decilu. V Q4 je naopak pouze stabilně 14% produkce. Graf 2 pak vybízí k bohužel mylné interpretaci, že je česká věda v tomto FORDu na stejné či dokonce lepší úrovni než věda světová, když za celé období má 51% článků v D1 a svět pouze 47%.

Bohužel to ale vypadá, že tento kvalitní profil je vedlejším důsledkem zvláštní klasifikace FORD žurnálů ve Scopusu. Zaprvé je důležité zmínit, že do tohoto FORDu se řadí i multidisciplinární časopisy (kromě dalších), které mají ve WoS kategorii 1.7 Other Natural Sciences a kam spadá velké množství excelentních výsledků oboru vytvořeného přírodními vědami, ale ne vědami sociálními. Tab 1 ukazuje, že v deseti žurnálech nejsilněji zastoupených v tomto FORDu jsou Scientific Reports, PLOS ONE, PNAS, Science, Science Advances a Nature s 1611 články, tedy tvoří 44% celkového objemu všech článků FORDu a všechny jsou v D1. Z top-20 žurnálů s největším počtem publikovaných článků je dále 9 lokálního původu (ČR nebo SR) a pouze zbývající 4 jsou tedy relevantní pro posouzení mezinárodní úrovně české vědy v tomto oboru.

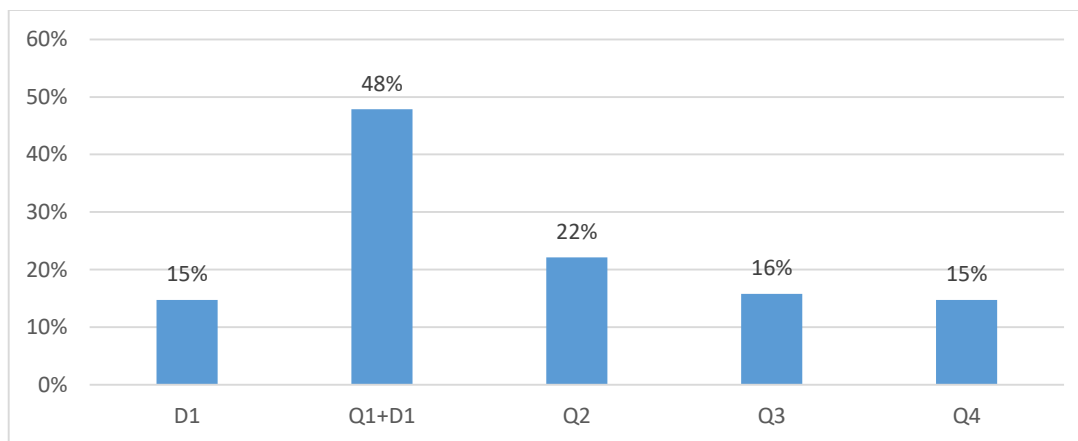
Rank	Journal	Count
1	scientific reports	1001
2	plos one	331
3	proceedings of the national academy of sciences of the united states of america	119
4	socialni prace	92
5	annals of the naprstek museum	62
6	nature	62
7	narodopisna revue	60
8	science	56
9	cesky lid	54
10	central european journal of international and security studies	42
11	science advances	42
12	historicka sociologie	41
13	advanced science letters	40
14	socialni studia	39
15	journal of security and sustainability issues	38
16	american and british studies annual	32
17	journal of international studies	30

18	studia historica nitriensia	30
19	transformations in business and economics	29
20	foods	24

Tab 1: Dvacet žurnálů s největším počtem zastoupení článků publikovaných českými autory v databázi Scopus ve FORDu 5.9 Other Social Sciences. Nachově jsou označeny žurnály multidisciplinárního zaměření a modře pak lokální žurnály.

Zadruhé existují velmi časté tematické přesahy velmi kvalitních žurnálů, které mají svou hlavní povahu mimo zaměření kategorií v tomto FORDu (např. Journal of Anthropological Archaeology, Journal of Cross-Cultural Psychology, Applied Geography), nicméně Scopus je zařazuje do více kategorií, z nichž jedna je i pokrytá tímto FORDem. Díky těmto metodickým přešlapům je tedy v Q1 a D1 většina článků vytvořena jinými než sociálními vědami, případně sociálními vědami s hlavním zaměřením jiným než přísluší tomuto FORDu.

Nabízí se tedy analýza, ve které se podíváme na články v žurnálech se zařazením pouze do tohoto FORDu bez dalších přesahů. V tomto případě jich zbyde jen 191 s rozdělením do pásem uvedeném v Graf 1. Zde vidíme jen 14% článků v D1, nicméně celých 47% v Q1 a jen 15% v Q4, což by stále ukazovalo na velmi kvalitní publikační profil české vědy. Nejčastější žurnály jsou ovšem Perfusion s 24 články a Quality and Quantity s 10 články, přičemž Perfusion se ale zabývá oxygenací a biokompatibilitou v srdečních operacích, což má k sociálním vědám daleko. To znamená, že i tenhle pohled na úroveň české vědy v tomhle FORDu se nezdá být optimální kvůli zvláštní klasifikaci žurnálů a jejich velkému přesahu z jiných disciplín.

Graf 1: Rozložení pásem článků publikovaných v žurnálech, které byly zařazeny pouze do kategorie Other Social Sciences bez dalších přesahů. N=191.

2. Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.

Tato bibliometrická analýza nemůže kvůli velkým tématickým přesahům žurnálů z jiných kategorií a přímém zařazení kategorie Multidisciplinary sciences adekvátně vypovídat o úrovni výzkumu v tomto FORDu. Tyto faktory vysoce nadhodnocují kvalitativní profil české produkce výzkumu v tomto FORDu, jak by se na první pohled zdálo z profilu v grafech 1a-c a 2 v Příloze 3. V modulu M1 se často hodnotí kromě knih i certifikované metodiky a software, které nejdou zařadit do M2, nicméně tento rok se nejčastěji udělily známky 3 a 4, což neukazuje na vysokou úroveň české vědy v mezinárodním formátu ani v tomto měřítku.

3. Do jaké míry se informace o nejvýznamnějších periodických v databázích WoS a Scopus překrývá? Nakolik přináší Scopus podstatné informace o oboru navíc?

Databáze Scopus má velký překryv s databází WoS a zahrnuje kromě velké většiny WoS žurnálů značné množství dalších žurnálů, které se ve srovnání podle citačních indikátorů umísťují většinou níže než WoS žurnály. V roce 2020 byl překryv v kategoriích Scopus zařazených do FORD 5.9. Other Social Sciences celkově 59%, přičemž rozpětí bylo od 37% u Safety Research až po 75% u Toursim, Leisure, and Hospitality Management (viz Tab 2).

Podle mě tahle analýza nepřináší nic nad rámec analýzy produkce ve WoS, a to hlavně kvůli metodologickým problémům a také kvůli obrovskému počtu pokrytých žurnálů ve Scopusu, které mají drtivou většinou nižší kvalitu než žurnály WoS. Z určitého hlediska lze hodnotit pozitivně větší pokrytí Scopusu, protože zde jde sledovat vývoj postavení českých žurnálů, které ještě nejsou ve WoS.

Kategorie zařazené do FORD 5.9	Scopus	Z toho i ve WoS	Překryv
Multidisciplinary	142	68	48%
Tourism, Leisure, and Hospitality Management	130	97	75%
Social Sciences (miscellaneous)	673	385	57%
Health (social science)	356	209	59%
Human Factors and Ergonomics	58	33	57%
Safety Research	147	54	37%
Cultural Studies	1177	737	63%
Celkem	2683	1583	59%

Tab 2: Překryv pokrytí žurnálů FORDu 5.9. mezi databázemi Scopus a Web of Science (WoS) Zdroj: Scopus. Uváděny jsou celkové počty žurnálů zmíněných kategorií a zahrnují i žurnály bez přiřazeného SJR.

4. Má obor vysokou úroveň své produkce ve srovnání se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukcí v méně kvalitních segmentech? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?

Jak bylo řečeno v bodu 1, materiály v Příloze 3 vyvolávají dojem vysoce kvalitní české produkce ve srovnání se světem. Graf v sekci 2 Přílohy 3 ukazuje, že při započtení všech výsledků je česká produkce o něco kvalitnější než svět, kde ho předbíhá o 2-3%

v D1 a Q1, zatímco v Q2 a Q3 je česká produkce menší než světová. V Q4 ovšem je česká produkce opět vyšší a činí 14% celkového objemu, zatímco svět zde publikuje jen 9%. Z důvodů diskutovaných v bodě 1 je podle mě ovšem takhle interpretace zavádějící.

Produkce článků v lokálních žurnálech je v tomto FORDu celkem značná. V databázi Scopus se objevuje v roce 30 lokálních (českých nebo slovenských) žurnálů (1,1%), a to drtivou většinou v dolní polovině celkového pořadí své kategorie, jak je vidět z Tab 3. Tab 1 dále ukazuje, že z dvaceti žurnálů s největším počtem článků české produkce je 9 lokálního původu. Pokud se tedy podíváme pouze na produkci v lokálních žurnálech v Q3 a Q4, zjistíme, že se jedná o celých 530 článků z celkových 895, což činí zhruba 60%. V samotném roce 2020 byla celková produkce českých autorů v lokálních žurnálech 177 článků z 1016 (17%), což znamená klesající trend.

Kategorie	Pásmo (FORD 2020)
Cultural Studies	
Acta Comeniana	Q4
Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Ostravienis Studia	
Germanistica	-
American and British Studies Annual	Q4
Annals of the Naprstek Museum	Q4
Archiv Orientalni	Q4
Asian and African Studies	Q3
Byzantinoslavica	Q4
Cesky Lid	Q3
Historicka Sociologie	Q4
Judaica Bohemiae	Q4
Kulturne Dejiny	Q4
Litteraria Pragensia	-
Modern Africa	Q3
Narodopisna Revue	Q3
Narodopisny vestnik	Q4
Slavica Slovaca	Q4
Slovenske Divadlo	Q3
Slovo a Smysl	Q4
Studia Historica Nitriensia	Q3
Theatralia	Q4
Social Sciences (miscellaneous)	
Cyberpsychology	Q1
Kontakt	Q3
Socialni Prace	Q2
Socialni Studia	Q3
Studia Orientalia Slovaca	Q4

Safety Research	
Applications of Structural Fire Engineering	-
Central European Journal of International and Security Studies	Q4
Obrana a Strategie	Q4
Health (social science)	
European Journal of Adapted Physical Activity	Q3
Tourism, Leisure and Hospitality Management	
Studia Sportiva	-

Tab 3: Přehled lokálních žurnálů zařazených do FORD 5.9 Other Social Sciences v roce 2020.

5. **Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků ve vyšších pásmech? Můžete to stručně okomentovat? Odpovídají publikace klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně výzkumu v oboru FORD do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).**

Jak bylo vysvětleno v předmluvě a v bodu 1., překryv je zde obrovský a publikace v D1 a Q1 drtivou většinou neodpovídají zařazením žurnálu ani svým tématem tomuto oboru. K tomuto překryvu dochází zejména v horní polovině žurnálů, kde je také největší počet článků.

6. **Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Odpovídá významný podíl na špičkových výstupech relativně velikosti VO (viz referenční údaje a vaše znalosti oboru)?**

Nejvýznamnější instituce jsou podle tohoto srovnání Univerzita Karlova, Masarykova univerzita a Univerzita Palackého v Olomouci, které společně vytvořily zhruba 52% celkového objemu produkce, jak je vidět z tabulky v sekci 4 Přílohy 3. Opět je zde ale potřeba zmínit, že toto je dáno zejména tím, že tyto instituce mají velký objem produkce obecně a do kategorie Other Social Sciences spadají okrajově články publikované v jiných vědách a také sem spadají Multidisciplinární články, které nejčastěji tvoří přírodovědné týmy a které tvoří největší část objemu v Q1 a zejména v D1. Opravdová situace institucí v Other Social Sciences bez přesahů z jiných oborů je podle mě významně odlišná, než se prezentuje v tomto srovnání.

Základní otázky – významné VO v oboru

7. **Jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších z těchto VO ve srovnání s benchmarky (svět, ČR)? Dosahují dle bibliometrie světové úrovně, případně ji převyšují?**

Z tabulky v sekci 4 Přílohy 3 lze vyčíst, že všech deset nejvýznamnějších organizací má v tomto srovnání nadpoloviční produkci článků v Q1+Q2, přičemž s výjimkou Univerzity Hradec Králové, která má 52%, je toto nad 75%. Zdánlivě to tak vypadá, že všech 10 nejvýznamnějších institucí tohoto FORDu má vysoce kvalitní produkci srovnatelnou s nejlepšími světovými institucemi, nicméně to je opět dané významnými překryvy jak již zmíněno výše. Pro ilustraci tohoto zdání je v tabulce uvedené, že dvě z deseti nejvýznamnějších institucí jsou Fyzikální ústav AV ČR a Biologické centrum AV ČR, které obě jsou na míle vzdáleny sociálně vědnímu výzkumu, nicméně se sem dostaly díky své produkci v kvalitních žurnálech, které Scopus kromě dalších řadí i do Other Social Sciences.

- 8. Je podle vašeho názoru bibliometrický výkon zásadní také z hlediska mise těchto VO? (Např. některé VO věnující se aplikovanému výzkumu mohou mít významný výkon v M2, ale z hlediska jejich mise nemusí mít zásadní úlohu.)**

Na tuto otázku nejde v tomhle srovnání smysluplně odpovědět.

- 9. Změnila bibliometrická analýza SCOPUS zásadním způsobem Váš pohled na některou z hodnocených VO?**

Naprosto nezměnila.

- 10. Existují v oboru VO, které podle Vašeho názoru produkují významný podíl národních výsledků, přesto se mezi špičkovými VO podle bibliometrie neobjevují?**

Ano. V analýze výsledků ve WoS se objevila jako dominantní instituce Ministerstvo Obrany, které v tomhle srovnání naprosto chybí.